„RADOMER-KIELCER LEBEN" 22 (212) [illegible] ‎פינפטער יאהרגאנג ‎25 גראשן

הננו מברכים את ידידנו
ה' מגדל וויינבערג עם אשתו
בברכת מז"ט להתונת בתם
בילה עם בחיר לבה ה' וועגנער
במר החמד — שתהי דרך חייהם סוגה
בשושנים בכל טוב ונחת.
פלטי מושקטבליטה וביתו.

צו די האכצייט פון
פר"ל בעליע ווייַנבערג
מיט ה' זיגמונד וועגנער
ווינשט פיעל גליק און צופרידענהייט
און די עלטערן פיעל נחת.
פאמיליע בלאמאז.

ראדאמער-קעלצער לעבען

ראדאם פרייטאג כ סיון תרפ"ח ‎[illegible] ‎8 go Czerwca 1928 r.

BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO

URUCHOMIŁ

ODDZIAŁ w RADOMIU

przy ulicy PIŁSUDSKIEGO 5, telef. 118.

KASY CZYNNE od godz. 8.30 do g. 13.30.

w SOBOTY „ „ 8.30 „ g. 12.00.

BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO
ODDZIAŁ w RADOMIU.

BANK KREDYTOWY
Spółdź. z ogr. odp.
Radom, Lubelska 21.

באנק קרעדיטאווי
קאאפ. מיט בעגר. פעראנטוו.
ראדאם, לובלינער 21.

בעקאנטמאכונג.

מיר מאכען בעקאנט די געעהרטע באנק-קליענטעל, דאס מיר פאנגען אן אנ'אינטענסיווע קרעדיט-טהעטיגקייט, ווי: הלואות, דיסקאנטא און אוואנסען, א דאנק דעם גרויסען צופלוס פון וועקלאדען, וועלכע באשטעטיגען דעם אונגעהויערן צוטרוי פון דער ראדאמער בעפעלקערונג צו אונזער באנק.

מיר נעהמען אויך אן נדנים און וועקלאדען אויף זעהר גוטע בעדינגונגען און צאהלען זיי אויס לויט'ן פערלאנג צו יעדער צייט.

מיר נעהמען אויך אן וועקסלען און פראכטען אויף אינקאסא אין אלע שטערט פון פוילען און צאהלען אויס די געלדער אין זעלבען טאג פון איינפליסען, זאגאר נאך מיטאג.

מיט אכטונג באנק קרעדיטאווע
קאאפ. מיט בעגר. פעראנטוו.
מיטגליעד פון לעמבערגער רעוויזיאנ'ס-פערבאנד.

יודישע פאלקס-אוניווערסיטעט אין ראדאם.
שבת דעם 9|VI ד. י. ווערט אין זאל פון קינא „קארסא" פארקימען

די פייערליכע דערעפנונג פון יודישען פאלקס-אוניווערסיטעט

מיט'ן אנטייל פון ד"ר

יצחק שיפער

וועלכער וועט רעפערירען א. ד. ט.:

„600 יאהר יודישע ליטעראטור"

צו דער דערעפנונג זענען איינגעלאדען געווארען פארשטעהער פון אלע פארטייען און אינסטיטוציעס ווי אויך פארשטעהער פון דער מאכט און קאמונאלע אינסטיטוציעס.

בילעטען פריהער צו בעקומען אין אפטייק-סקלאד פון ה' צימערמאן לובלינער 11 אין סעקרעטאריאט פון י. פ. א. אין לאקאל פון „סוריוס" לובלינער 23 און אין טאג פון דער ערעפנונג פון 11 פרי אין טעאטער-קאסע.

צי האבען מיר היינט אין ראדאם א יודישע קהלה, אדער א דיקטאטור פון איינעם, אדער צוויי יחידים?

34 פרנסים און הערשען הערשט איינער, אדער צוויי יחידים ביד חזקה — לובלין האט אקופירט ראדאם — דער לובלינער דיקטאטאר האט „ענטדעקט", אז ראדאם האט נישט קיין סטעמפעל־לייגער אויף כשר־פלייש און מיט דעם דאזיגען סטעמפעל וויל ער אבסטעמפלעווען די שטאדט מיט א פריש־געבאקענעם מורה־הוראה — דעפ. גרינבוים און פארבשטיין אינטערווענירען וועגען הרב זלאטניק, אבער עטליכע תקיפים הערען זיי ווי דעם פאראיאהריגען שניי — אבגעזאגט א ארבייטזאמע און טיכטיגע גמינע־בעאמטען, א היגען בן־עיר, און די דיקטאטארען מאכען חוזק פון די, וואס פראטעסטירן — ראדאם איז געווארען א רשות הרבים און א הפקר־שטאדט.

פון **ב. צווייג.**

34 פרנסים און א דעה האבען זיי ביי זיך אין שטוב.

אונזער ראדאם פערמאגט ב״ה ביים היינטיגען טאג א קהלה מיט א ראט און א פערוואלטונג. וואס צעהלט צוזאמען בערך 34 פרנסים. אבער דאס אלעס איז אויפ׳ן פאפיער. דער גאנצער קאמפלעט דאזערעס עקזיסטירט נאר לשם דעקאראציע, אז די וועלט זאל וויסען און מיינען, אז עס ארבייט ווירקליך א גרויסער אפאראט פון יודישע פארשטעהער אין פערזארגער און כדי צו ערהערבען אזוי נאך בלינדען צוטרוי. אין דער אמת׳ען אבער הויבען דריי פערטיל, און אפשר מעהר, פון די 34 פרנסים. נישט אן צו וויסען וואס עס טהוט זיך אין דער ראדאמער יודישער גמינע.

ס׳איז דא א ראט. פרעגט זיך וואס טהוט ער? אין רעגולאמין, וואו ס׳איז אויסגעארבייט אלע פונקטען בנוגע דער גמינע־טהעטיגקייט, איז פאראן א פונקט, אז דער ראט דארף זיך איין מאהל אין יעדען חדש צונויפקומען אין אפהאלטען א זיצונג, כדי צו בעראטען זיך און גלייכצייטיג צו קאנטראלירען און אבנעמען א בעריכט וועגען די אויסגעטהוענע מעשים פון דער פערוואלטונג און שוין באלד מעהר ווי א האלב יאהר האט דער ראט קיין שום זיצונג נישט אבגעהאלטען. מיט א געוויסער צייט צוריק האט מען די טישלעך אין די פולפיטען, וועלכע זענען בעשטימט פאר די פרנסים פון ראט משלח געווען און אריינגערוימט פון ראט־צימער און זיי איבערטראנספארטירט אין שטאהל, וואו מ׳שפייזט די קאראזאן (די עגלה) מיט די פערד. מיט א האלב יאהר צוריק ווען מ׳האט געברויכט אננעמען דעם בודזשעט אויפ׳ן 28 טען יאהר און לויט׳ן געזעץ האט מען אונבעדינגט זיך גענויטיגט אין דער הסכמה און בעשטעטיגונג פון ראט, האט מען צונויפגערופען די לעצטע ראט־זיצונג און פון דעמאלס־אן איז הלך משה מרדכי — נישטא מעהר אזעלכעס.

פראגען די ראט פרנסים די שליסעס און די מאנדאטען־כיבודים און וויסען אליין נישט צו וואס מ׳ברויך זיי. צו קיין זיצונג רופט מען זיי נישט, וועגען דער גמינע־טהעטיגקייט דערצעהלט מען זיי נישט. זיי זענען טאקע פרנסים, אבער א דעה האבען זיי ביי זיך אין שטוב. הערשען, הערשט די פערוואלטונג און אויך נישט די גאנצע פערוואלטונג, נאר איין יחיד מיט א צווייט, דריי אונטערהעלפער. ס׳איז אויסגעשפרייט א דיקטאטור און ווער ס׳איז געגען דעם ווערט בעקעמפט און אויסגעלאכט.

אין ראדאם האבען מיר א שטאדט־ראט מיט א שטאדט־פערוואלטונג. האלט דער שטאדט־ראט אן זיצונגען וואך ביי־זאך, איז דער פאקטישער טאהן־געבער און מוז פריהער וויסען און בעשטעטיגען יעדער קלענסטער זאך, וואס די שטאדט־פערוואלטונג וויל אדורכפיהרען. אין אונזער יודישע גמינע איז אויך דא א ראט מיט א פערוואלטונג. נאר דער ראט שלאפט, אדער מען שלעפערט איהם איין און די פערוואלטונג איז וואכעדיג שוין אויך פאר איהם. דער ראט שלאפט און דערווייל דרעהט מען פאר איהם פאנפעס מיט א שטארקען שמעק־טאבאק, אז ווען זיי וועלען זיך איבערכאפען זאלען זיי האבען צו ניסען און צו ניסען אהן אויפהער... און אויך דערפון זאל האבען צו שמעקען די שטאדט...

ווער איז דער הערשער?

הערשען הערשט איבער דער גמינע. איבער׳ן ראט און איבער דער פערוואלטונג דער וואס מישט זיך נישט. דעם נאמען פון דעם, וואס מישט זיך נישט, האבען מיר שוין מגלה געווען — קעניגסבערג איז זיין נאמען. זיין ווילען איז אייזען, זיין ווארט — שטאל. אין זיין מאכט — שטאל און אייזען. אלע דאזערעס, אפילו זיינע קאלעגען פון דער פערוואלטונג, זענען ביי איהם מפיל־קינדער, וואס ציטערען פאר זיין וואונק און פלאטערען אין איין שרעק פאר בלויז א ווינק טוהן מיט׳ן קאנטשעק. אונזער גמינע מעג „שטאלצירען". זי האט א מוסאליני מיט א וואלדעמארעס צוזאמען. דער זעלביגער קליינער אבער הויכער מוסאליני האט ארום זיך עטליכע יוצר משרתים, וואס הויבען נאך די הענד פאר זיינע פארשלאגען, איידער ער האט בדעה זיי ארייצוטראגען. און ווען ער זאגט זיי ארויס פון זיין פה קדוש איז עס פאר זיי א חוקה ווי די הייליגע תורה פון בארג סיני, און טאמער שטעלט זיך ווער חלילה אקעגען, דער ווערט געסטעמפעלט פאר א פערדרעטער און גאט׳ס־לעסטערער. ס׳העלפט נישט קיין לאגיק, קיין ארגומענטען און קיין שום בעווייזען, אז זיין פאליטיק איז א צושטערענדע, א חורב־מאכענדיגע, וואס איז דורך און דורך דורכגעדרונגען מיט נקמה, שנאה, כעס, דעספאטיזם און דיקטאטור; אז זיין קאמפף איז לויטער אמביציעס אויסצוראטען דעם און יענעם, ווייל זיי פאלען נישט קיין כורעים צו זיינע פיס און, אז דער קאמפף פאר דער דאזיגער דיקטאטור ווערט נישט געמאכט אויפ׳ן קאסט פון זיין אייגען געלד, נאר אויפ׳ן חשבון פון אויפגעהארעוועטע קהל׳שע גראשענס — דאס אלץ העלפט נישט. דער פרעזעס פון לובלין מיט׳ן סעקרעטאר פון לובלין האבען אויסגעשרייט זייער מאכט איבער דעם פאסיווען און אפאטיש־גלייכגילטיגען ראדאם און זיי הערשען אויפ׳ן גאנצען פראנט.

דער פאליטישער שאך־צוג.

ער וויל א סטעמפלאזש און מיינען מיינט ער א מורה הוראה.

ער וויל...

ווער? — דער דיקטאטאר פון לובלין, דער פרעזעס (ליידער) פון דער גמינע־פערוואלטונג, קעניגסבערג. ער האט געטראכט און געטראכט ביז ער האט עפיס אויסגעטראכט. — ער וויל אויפנעמען א נייעם מורה הוראה. אין ווי אזוי מאכט מען דאס? אריינטראגען אויף דער פערוואלטונג עפענטליך א פארשלאג וועגען דעם — ווייסט ער, אז ס׳וועט נישט הולך׳ען. וויפיעל מעכטיג און שטארק ער זאל נישט זיין — דאס ווייסט ער וועט איהם אזוי לייכט נישט געלונגען. נישט דערפאר, ווייל מ׳ברויך נישט קיין נייעם מורה הוראה, נאר צוליב דעם, וואס זיין קאנדידאט וועט נישט נושא חן זיין.

אין תחילה האט ער געהאט א רצון צו בעזעצען די פאסטענס פון די כלי קודש און בעאמטע פון די ראדאמער גמינע מיט פרעמדע אנגעשטעלטע. קודם כל האט ער זיך בעזארגט מיט א לובלינער סעקרעטאר. דערנאך האט ער דיקא געוואלט נייע שוחטים און א נייעם מורה הוראה און אלץ פון דער פרעמד. זעהענדיג אבער, אז די לעצטע צוויי קאן מען נישט אזוי איינס, צוויי ערלעדיגען און מיט קיין בלויזען קאנקורס (ווי ס׳איז געווען דער פאל מיט׳ן סעקרעטאר־פאסטען) קאן מען די דאזיגע פראגען נישט לעזען. בעזונדערס האט ער, משמעות, דערפיהלט, אז די שטאדט האט שוין גענוג פרעמדע און זיינע קאנצעפציעס האבען דעריבער שוואכע אויסזיכטען, זיי זאלען אזוי כלאחר יד אדורכגעהן, האט ער זיך מישב געווען און איז געפאלען אויף א נייע „דיפלאמאטישע" המצאה: — ער האט ארויסגערוקט פאריגע וואך אויף א זיצונג פון דער פערוואלטונג א פארשלאג די גמינע זאל אויפנעמען א סטעמפעל־לייגער אויפ׳ן פלייש אין שחט־הויז. גלייכצייטיג איז אנגעוויזען געווארען אויפ׳ן וואונק דער קאנדידאט אויפ׳ן דאזיגען פאסטען. ס׳האט זיך ארויסגעוויזען, אז דער קאנדידאט אלס

סטעמפלאזש איז א געוויסער יונגערמאן וואס קנעלט אויף רבנות אויף דער סקארישאווער גאס. פסק'ענט דארט שאלות און ער וויל דאס ווערן סטעמפעל-לייגער אין בדרך אגב זיין מורה הוראה באדיי אהן א פענסיע, בענוגען לאזענדיג זיך דערווייל מיט די 75 זלאטעס א וואך, אלס מכלומר'שטער בלויזער סטעמפליאזש.

אין פלוג דאכט זיך א וואויל געשעפט, א גוטער איינפאל, און „טאניעם קאסטעם". איז אבער די מעשה, וואס די פערוואלטונג וויל בלויז מסכים זיין אויף צונעמען בלויז א סטעמפליאזש אבער נישט קיין מורה הוראה אפילו מיט א קאמבינאציע. די פערוואלטונג שטעהט אויפ'ן שטאנדפונקט, אז א מורה הוראה נעמט מען אויף אפיציעל, נישט דורך קיין הינטער-טהירען און נישט דורך דיפלאמאטישע קונץ שטיקלעך. אזוי איז פארלויפיג די שטעלונג פון דעם דוב פון דער פערוואלטונג. ס'איז אבער נישט בעוויסט ווער ס'וועט זיגען. צי איין דיקטאטארישע יחיד מיט די איינציגע מיטהעלפער, אדער די עהרליכע און אויפריכטיגע דעה פון די אנדערע פערוואלטונג'ס-מיטגלידער.

איינס אבער איז זיכער, אין אונזער גמינע הערשט א אונגעהייערע דיקטאטור, וועלכע ס'האט דער ערשטער פערפלאנצט דער פרעזעס פון לובלין. מ'וועט טוהן אלצדינג. ער וועט אויסטראכטען כל ערליי פלענער און אבי צו פעדטושען און אבמעקען ארטיגע חשוב'ע בירגער, וועלכע זענען בעוויסט און פאפולער אין ראדאם און אויסער ראדאם. אויב מ'דארף א מורה הוראה וועט מען אויפזוכען פון אונטער די הרי חושך אפילו און באדיי איהם וועלען אדורכשטופען מיט פערשידענע הינטער-וועגען און אבי פערשווייגען און אויסמיידען די קאנדידאטור פון אזא ארם חשוב און געלערנטען יוד ווי ס'איז דער היגער געאכטעטער בירגער הרב ישעיהו זלאטניק. פון אזא יוד, וואס אויסער דעם, וואס ער איז א בן גדולים, שטאמט פון דור דורות רבנים, איז ער אליין אויך א תלמיד חכם מיט פיעל יודישע און וועלטליכע וויסענשאפט — אט פון אזא יוד, וועמענ'ס נאמען ס'איז בעקאנט און פאפולער כמעט אין אלע וועלט-טיילען, מאכט מען זיך בעוואוסטזיניג פערגעסען און מ'האט נישט קיין חרפה פאר זיך אליין צו וועלען איהם פערשטעלען פאר דער עפענטליכקייט און פערשווייגען.

אלץ שווייגט יעצט און קוקט זיך גלייכגילטיג צו צו די מעשים און פלענער פון דעם נייעם ראדאמער דיקטאטאר און קיינער רעדט נישט א ווארט. די ציוניסטישע און מזרחיסטישע דאזארעס מאכען זיך אויך נישט וויסענדיג.

די דעפוטאטען גרינבוים און פארבשטיין

האבען אויך שוין אינטערווענירט וועגען דער מורה-הוראה-פראגע פון הרב זלאטניק. אבער א נעכטיגער טאג. די דאזיגע דעפוטאטען, וועמען די גמינע פערהערליכט אזוי, ווייל זיי האבען איהר געהאלפען אין פערשידענע אקציעס, האבען בריעף געשריבען און אפילו פערזענליך בעריהרט דעם ענין און געבעטען אויעקצושטעלען דעם דאזיגען חשוב'ען בן-עיר אויף א בכבוד'יגען יסוד.

דעפוטאט גרינבוים, האט זייענדיג בעת די סיים-וואהלען אין ראדאם גערעדט אין דער סטאראסטווא-געביידע מיט'ן קהלה-פרעזעס ה' פינקעל און שארף זיך אויסגעדריקט געגען דעם, וואס הרב זלאטניק'ס פראגע איז נישט ערלעדיגט. דער פרעזעס האט ווי שטענדיג צוגעזאגט און עס הויבט זיך נישט אן. דעפ. פארבשטיין האט געשריבען בריעף צו דער גמינע, און ממש זיך געבעטען, אז ער האט נאך פערדינסטען ביי דער ראדאמער גמינע, זי זאל איהם אזא זאך אנטקעגענקומען. — אבער אויך דאס האט נישט געהאלפען. דער ליפנער רב. ביי וועמען דער „בעל יושר" קעניגסבערג איז געוועזען אויף א בעזוך אין ווארשא, האט אייך געבעטען ביי דעם דאזיגען „בעל רחמים" וועגען א טובה פאר'ן הרב זלאטניק. דער „דיפלאמאט" קעניגסבערג האט פאר דער דאזיגער בערישער טובה פערלאנגט א צוריק-טובה: אז באם דער ליפנער רב וועט מאכען דערפאר זיין שוואגער שוחט אין ראדאם. וועט ער מאכען הרב זלאטניק פאר מורה הוראה.

ס'איז פשוט נישט קלאר די פאליטיק פון די ציוניסטישע און מזרחיסטישע פרנסים, אדער זיי ווערען בטיל און האבען מורא פאר דער קעניגסבערג-דיקטאטור, אדער זיי אליין העלפען צו מיטשפילען די קאמעדיע און זיי שטעלען ארויס דעם לובלינער מושל, בעהאלטענדיג זיך אליין אונטער זיינע פלייצעס. ס'איז נאר א גרויס ווינדער, וואס די האנדווערקער-דאזארעס שווייגען, האט דאך דער בעקאנטער האנדווערקער-עסקן, ה' דן בראמבערגער פון דער ווארשאווער האנדווערקער-צענטראלע ביי זיי אינטערווענירט וועגען דער פראגע זלאטניק. טא פאר וואס לאזען זיי נישט הערען זייער שטים און סאבאטירען דערונגען פאר דאס טאלערירען ווי אזא דיקטאטארישען רעזשים?

פאר וואס ווערט אויך פערשוויגען דער אונערהערטער כהאס פון בעזייטיגען סתם אין דער וועלט אריין דעם גמינע-בוכהאלטער ה' מעלכיאר? פאר וואס פרעגט מען נישט די עטליכע תקיפים, וואס זענען פערמישט אין דעם אקט צוליב וואס און פאר ווען האבען זיי ענטזאגט אזא בעאמטען, וואס ערשט נעכטען האבען די זעלביגע היה איהם פערשאטען מיט שירות ותשבחות? בשעת די וואיעוואדסטווא-רעוויזיע אין גמינע האט דער וויצע פרעזעס פון דער פערוואלטונג ה' גוליער זיך אויסגעדרוקט אין „סירחיט" אין געגענווארט פון צעהנדליגער מענשען און אין געגענווארט פון קהלה-פרעזעס פרענקעל, אז די רעווידענטען פון קעלץ האבען ערקלערט, אז ה' מעלעכיאר איז ווערט זיין נאמען זאל אויסגעקריצט ווערען אויף מארמאר-שטיין פאר זיין מוסטערהאפטער בוכפיהרונג. פאר וואס זשע האט מען איהם ענטזאגט? וועמענס פינקעלע ארבייט איז עס געווען, צו בעזייטיגען א בעאמטען, פאר וועמען מ'האט אזוי פיל לויב ווערטער? פאר וואס זאל דאס נישט אויפגעקלערט ווערען? עפיס האט מען אונטערגענומען א אפענסיווע אויף אלע זייטען און אויף אומשולדיגע און דוקא אין די פערוואלטונג'ס-אקציע געווענדעט אויף היגע אויף ראדאמער און די פרעמדע געשעהט גארנישט קיין שום ביין.

וואס איז מיט ראדאם געווארען. צי איז דא א ווילד-פערלאזענע רשות הרבים, אדער א הפקר-שטאט?

[illegible]

הינטער די קוליסען פונ'ם אמאליגען מאגנאטען לעבען אין ראדאם.

פון מלך אביון.

36.

אין דער אפערע איז יענע פארשטעלונג געווען א סענסאציע: דאס ריזיגע פובליקום האט זיכער גערעכענט, אז די איטאליענישע טרופע וועט אויפפיהרען דאס גאנצע שפיעל אין דער איטאליענישער שפראך. דער גאנצער טויזענד קעפיגער עולם איז געזעסען טאקע זעהר אויפגערעגט. וואס הייסט דאס? ווער האט עס דערלאזט אין א צייט ווען עסטרייך מיט איטאליען שלאגען זיך און פיהרען א פערביטערטען קריעג — גראד אין אזא צייט האט מען ערלויבט אויפצוטרעטען איטאליענישע ארטיסטען?

אין גרויסען טעאטער איז געשטאנען א זעהר געדריקטע שטימונג. די ווינער האט דאס גהאלדיג דענערווירט. בעת די מוזיק האט פארגעשפיעלט די איינלייטונג צו דער אפערע איז געווארען א שטארקע בעוועגונג און א שושקעריי. הונדערטער פארלעך האבען זיך א וויעג געטוהן און מ'האט זיך איינער דעם צווייטען ערשטוינט איבערגעפרעגט: וואס זאל דאס בעדייטען? איטאליענער אין עסטרייך אין קריגס-צייט? נישט אנדערש, נאר עמיצער האט דא פערראטען, אדער ס'איז נישט מעהר ווי א רעקלאמע.

דאס שושקעריי האט לאנג נישט געדויערט. ווי נאר דער ערשטער אקט האט זיך אנגעהייבען און אויף דער ביהנע האבען די ארטיסטען אויפגעפיהרט די גאנצע אקציע אין דער דייטשער שפראך — איז אין גרויסען טעאטער געווארען אזוי שטיל, אז מ'האט געהאט דעם איינדרוק. ווי אין גרויסען זאהל וואלט קיין איין מענש נישט געווען. ביי די ווינער דייטשען איז דאס געווען א גרויסע סענסאציע: איטאליענער אין דער דייטשער שפראך! דער פריהערדיגער כעס און פראטעסט איז באלד ביי די ווינער געלאשען געווארען. זייער אויפגערעגטע שטימונג פון פריהער האט זיך פערוואנדעלט אין א סימפאטישען געפיהל: א קליינינקייט בירגער פון שונא'ס לאנד שפיעלען אין דער דייטשער מוטער-שפראך!

האט דער ארקעסטער געשפיעלט. די ארטיסטען האבען געזונגען אין הערליך אויסגעפיהרט זייערע ראליען און דאס פובליקום איז פשוט בעגייסטערט געווארען פון דער העכסט אינטערעסאנטער און אנציהענדער אקציע.

די האנדלונג פון דער טעאטער-פארשטעלונג, אין ערשטען אקט האט זיך אנגעהויבען ווי דער שטייגער פון אלע טעאטער-זאכען — מיט א ליבע. נאר מיט'ן אונטערשיעד, וואס דער סוף פון ערשטען אקט האט שוין פארגעזאגט, אז ס'קומט די טראגעדיע אין בעגלייטונג פון גרויסע און שטורמישע געשעהענישען און דאס האט ביים אראבלאזען די פויערהאנג שטארק אויפגערודערט דאס גרויסע פובליקום, וואס אין

וויכטיגע האנדווערקער = קאנפערענ־צעז איך קעלץ און אנדערע שטעדט.

ספעציעל צום „ראדאמער-קעלצער לעבען“

פון צענטראלען יודישען האנדוו.-פערבאנד אין ווארשא האבען מיר בעקומען צוגעשיקט פאלגענדען בעריכט.

אין צוזאמענהאנג מיט די ברענענדע האנדווערקער-פראגען, ווי למשל: די פראגע פון דער רעגיסטראציע פון די האנדווערקער-ווארשטאטען און צוזאמען דערמיט דאס בעקומען די האנדווער־קער-קארטע; די אויסמעסטונג פון אומ־זאץ שטייער פאר'ן יאהר 1927 און די בעפארשטעהענדע וואהלען צו די קהלות אויף די קרעסען א.א.וו. האט דער צענטראלער יודישער האנדווערקער־פערבאנד, אויסער דער ווארשאווער קאנפערענץ, וועלכע איז פארגעקומען דעם 8-טען מאי, ה. י. איינגעארדענט אין די לעצטע טעג 5 וואיעוואדישע ראיאן-קאנפערענצען מיט דער בעטיי־ליגונג פון פארשטעהער פון דער צענ־טראלע לויט פאלגענדען כדר:

1) קעל"ק, דעם 13—14 מאי ה. י. מיט דער בעטייליגונג פון פארזיצער פון צ. ק. ראטמאן אינזש. א. טשער־ניאקאוו און אינסטרוקטאר ר. ראנעס.

2) לוצק, דעם 13—14 מאי ה. י. מיט דער בעטייליגונג פון פארזיצער פון עקזעקוטיוו סיים-דעפוטאט ח. ראס־נער און דירעקטאר ה. פייערינג.

3) ליבלין, דעם 13—14 מאי ה. י. מיט דער בעטייליגונג פון וויצע-פארזי־צער דן בראמבערגער און יוריס קאנ־סולט אדוו. ר. מענדעלסבורג.

4) ביסק, דעם 20—21-טען מאי מיט דער בעטייליגונג פון וויצע-פארזיצער דן בראמבערגער.

5) ביאליסטאק, דעם 20—21 מאי מיט דער בעטייליגונג פון דירעקטאר ה. פייערינג.

לויט די בעריכטען פון די דעלעגא־טען פון איינצעלנע שטעדט האט זיך ארויסגעוויזען ווי זעהר פערשידענאר־טיג ס'ווערט פערשטאנען דאס אינדוס־טריע-געזעץ מצד די איינצעלנע וואיע־וואדישע אינדוסטריע-אמטען, צוליב וואס די רעגיסטראציע פון די האנד־ווערקער-ווארשטאטען קומט פאר אנ־דערש איטע'ן שטח פון יעדער וואיע־וואדזטווא, וואס ברענגט מיט זיך זעהר גרויסע שיקאנעס מצד די נידריגע אינ־דוסטריע אמטען לגבי די איינצעלנע האנדווערקער.

אויף די קאנפערענצען האט זיך אויך בולט ארויסגעוויזען די בע'עוול'ונג פון די האנדווערקער מיט דער אויס־מעסטונג פון אומזאץ-שטייער פאר'ן יאהר 1927 בעזונדערס אבער אין דער פראגע פון דער בעשטימונג פון ארט 8 פונקט 5. לויט וועלכע האנדווערקער, וואס ארבייטען אליין אדער מיט דער הילף פון העכסטענס איין געהילף, דאר־פען פריי זיין פון צאהלען דעם אומ־זאץ-שטייער. ס'האט זיך ארויסגעוויזען, אז די איינצעלנע שטייער אמטען בע־שטייערן כמעט אלע האנדווערקער מיט'ן אומזאץ-שטייער, אפילו ווען די לוסטראציע פון דער האנדווערקער אונ־טערנעמונג האט בעשטעטיגט, אז דער געגעבענער האנדווערקער בעשעפטיגט באמת נישט מעהר, ווי איין געהילף, ווי אויך אין די פאלען, ווען די האנד־ווערקער האבען אויסגעקויפט פאטענ־טען, כאטש זיי זענען דערצו נישט גע־וועזען פערפליכטעט, בלויז אין צוזא־מענהאנג מיט דער ענטשפרעכענדער בעשטימונג פון אינדוסטריע-געזעץ. לויט וועלכען אלע האנדווערקער זענען מחויב צו בעזיצען פאטענטען פאר'ן יאהר 1927 אויב זיי ווילען האבען דאס רעכט ווייטער צו פיהרען זייערע ווארשטאטען.

די ראיאן-קאנפערענצען האבען פון זיך ארויסגעשטעלט דעלעגאציעס, וועלכע האבען בעזוכט די שטייער-קאמער, ווי אויך דעם וואיעוואדישען אינדוסטריע־אמט, מיט וועלכע ס'זענען אבגעהאל־טען געווארען בעראטונגען וועגען די אויבענדערמאנטע פראגען.

די אינדוסטריע-אמטען האבען כמעט אלע ערקלערט, אז זיי זענען מסכים מיט דער שטעלונג פון צענטראלען יו־דישען האנדווערקער-פערבאנד בנוגע די האנדווערקער-קארטען, זיי זענען אבער געבונדען מיט אנווייזונגען, וועלכע זיי האבען בעקומען דורך אקולניקעס פון מיניסטעריום פאר האנדעל און אינ־דוסטריע. די קאנפערענצען האבען אבער דער צענטראלע געגעבען דעם ענטשפרעכענדען מאטעריאל, מיט וועל־כען די צענטראלע האט דערגענצט דעם מעמאריאל, וועלכער איז איבער־געגעבען געווארען דעם מיניסטער פאר האנדעל און אינדוסטריע אין דעם 30-טען אפריל ה. י. אזוי, אז ס'זענען פארהאנען אויסזיכטען, אז די פאסטו־לאטען פון די יודישע האנדווערקער זאלען גענומען ווערען אין אכט און ס'זאלען מבטל געמאכט ווערען די שי־קאנעס, אויף וועלכע ס'טרעפען יעצט אן די האנדווערקער ביים רעגיסטרירען זייערע ווארשטאטען. אין דער פראגע פון די אויסמעסטונגען פון אומזאץ־שטייער פאר'ן 1927 יאהר האבען די שטייער-קאמערען גענומען אין אכט די רשימות פון די בע'עולה'טע האנדווער־קער שטייער-צאהלער און האבען צו־געזאגט גאנץ בעזונדערס צו נעמען אין שוץ יענע האנדווערקער, וואס דארפען על פי ארט. 8 פ. 5 פריי זיין פון צאה־לען דעם אומזאק-שטייער און דאס אויף דעם אופן, אז די רשימות פון דער קאטעגאריע האנדווערקער, וועלכע זע־נען פארגעלייגט געווארען די שטייער־קאמערען, וועלען צוגעשיקט ווערען צו די איינצעלנע שטייער-אמטען מיט דער פעראָרדנונג, אויפצוהאלטען די עקזע־קוציעס ביז צו דער פראוויזארישער בעטראכטונג פון'ם רעקורס און ביז צו דער פעסטשטעלונג, צו בעשעפטיגט באמת דער בעטרעפענדער האנדווערקער נישט מעהר ווי איין געזעלען.

בנוגע די וואהלען צו די יודישע קהלות אויף די קרעסען איז אויף אלע קאנפערענצען איינשטימיג בעשלאסען געווארען, צו די וואהלען צו געהן זעלבשטענדיג מיט אייגענע ליסטעס און אין אויסנאהמספאלען איז דערלויבט צו שליסען א בלאק מיט גרופירונגען וועלכע זענען פאר א יודיש-וועלטליכע קהלה.

א־ייגעצויגען געווארען אין שפיטאל, אז ס'האט מיט דער גרעסטער אונגעדולד ערווארט דאס ערשיינען פון צווייטען אקט.

ביים ליכטיג ווערען צווישען ערש־טען און צווייטען אקט האט זיך בייל־קע אויסגעדרעהט און געוואלט זיך ריכטיג איבערצייגען צי די פרוי, וואס האט זיך געזעצט ביי איהר רעכטער זייט איז ווירקליך די פרוי פון ראדאם. האט זי שוין געבען זיך קיינעס נישט געטראפען. די צוויי פלעצער וואס דאס פאר האט פריהער געבען איהר פער־נומען זענען געווען ליידיג. הייזט אויס. אז ביילקע האט קיין טעות נישט גע־האט, און ס'איז ריכטיג געזעצען די ראַ־דאמער פרוי ר., וועלכע האט געייס בעמערקט ביילקע און זי איז דעריבער מיט איהר בגלייטער פערשווינדען. בשעת אויס'ן זאהל איז געווען פינס־טער. ביילקע איז דאס געווארען זעהר אויספאלענד און זי האט גענומען בע־סער זיך אומקוקען — א קשיא, אפשר האט פרוי ר. מיט איהר קאוואליער וואו אנדערש זיך אויסגעזוכט א ארט. אבער אזוי זוכענדיג מיט די אויגען, האט ביילקע פלוצלינג א קוק געטוהן אויף דער ערד, וואו זי האט דערזעהן אונטער איינעם פון די צוויי ליידיגע שטוהלען א טארעבקע. ביילקע האט באלד פערשטאנען, אז דאס איז דער פרוי ר'ס, וועלכע האט פון גרויס איי־לעניש און איבערגעשראקענקייט עס פערגעסען אין דא איבערנעלאזט.

פארזיכטיג. אז כ'זאל קיינער ניט בעמערקען, האט ביילקע די טארעבקע איפגעהויבען. ביילקע האט נישט גע־קענט גיבר זיין אין זיך די שטעכענדי־גע נייגעריגקייט צוזעהן, וואס אין די טארעבקע ליגט. גלייכצייטיג אין איהר בעפאלען א שטארקע אונרוהיגקייט און א שרעקליכער פחד. ביילקע האט גע־קלאפט דאס הארץ, די פרוי ר. זאל אמאהל באלד נישט אונטערקומען אב־צוזוכען די טארעבקע, וועלכע אין פול און עס ליגען דארט געוויס וויכטיגע זאכען. ביילקע האט אנגעזעצען א סי־בערדיגע און מיט ציטערדיגע הענד שנעל א פען געטיהן די טארעבקע, פון דארט ארויסגעהאפט ווי א גנב, אויס־דרעהענדיג זיך אויף אלע זייטען צי מ'קוקט נישט צו איהר. א גאנצען פאק מיט בריעף און פאטאגראפיעס און ארייננוארפענדיג דאס אלעס צו זיך אין בוזעם האט זי די טארעבקע צוריק גע־שליידערט אונטער דער ליידיג-שטעהע־דיגער שטוהל, וואו זי האט זי גענומען. ווי ס'האט זיך באלד ארויסגעוויזען, האט ביילקע'ס פארגעפיהל גענאט אין זיך א שטיק ווירקליכקייט. ס'האט לאנג ניט גענומען און אויס'ן זעלבען שטאק גאלעריע אין דער זעלבער רייהע און צו די זעלבע ליידיגע פלעצער נעבען ביילקע איז אנגעקומען מאדאם ב., זי איז געווען שטארק צערודערט און אויפ־גערעגט. דאס פנים האט איהר איגנאנ־צען געפלאמט און געווען בעדעקט ווי מיט א שטיק פייער.

מאדאם ב., ווען ס'האט געפיהרט ביים ארייננקומען א שעהנער מיליטערי־שער מאנספערזאהן אונטער'ן ארעם, האט זיך, ווי נאר זי האט זיך דער־נעהנטערט צו ביילקע'ס רייהע, ארוים־געריסען פון זיינע הענד און איז גלייך צו, כדי אויף זיך נישט משער זיין ווע־גען דעם צוועק פון איהר בעזוך, צו ביילקע און איהר כומטער און מיט א כאהן פון איבערראשונג זיך מיט זיי בע־גריסט. (פארזעצונג קומט).

וואס הערט זיך אין ראדאם.

גראנדיעזער קבלת פנים לכבוד דעם פרעזידענט פון דער פוילישער רעפובליק אין ראדאם.

היינטיגען מאנטאג האלב זעקס נ. מ. איז אויף זיין דורכרייזע קיין קאזשעניץ דורכגעפאהרען אונזער שטאדט דער פרעזידענט פון דער פוילישער רעפובליק, ה' פאשטשיצקי, אין בעגלייטונג פון מיניסטער פאר אגראר-ענינים און א גרעסערער סוויטע.

כדי מקבל פנים צו זיין דעם פרעזידענט האט זיך מיט עטליכע טעג צוריק ארגאניזירט א ספעציעלער אויפנאהמ'ס-קאמיטעט אונטער דער אנפיהרערשאפט פון פרעזעס פון היגען אינזשיניערען און טעכניקער-פעראיין, ה' וולאטשקאווסקי.

א גאנצען מאנטאגדיגען טאג איז לכבוד דעם גרויסען גאסט געווען אלע הייזער דעקארירט מיט נאציאנאלע פוילישע פעהנער און פיל באלקאנען זענען געווען הערליך בעפוצט.

צוליב דעם וואס איז געווען פארגעזאגט, אז דער פרעזידענט קומט דריי אזייגער. האט זיך אויפ'ן ווארשאווער וועג ביי דער ראגאטקע, וואו ס'איז אויפגעשטעלט געווארען א טריאומף-טויער, פערזאמעלט א ריזיגער המון פון טויזענדער מענשען.

א בעזונדערס גראנדיעזען איינדרוק האט געמאכט דער מאניפעסטאציע-צוג פון די טויזענטער קינדער פון אלע בעלקנות-שולען אויסגעפוצטע אין יום-טוב'דיגע מלבושים. צווישען די שילער איז אויך געווען פערטרעטען די יודישע גימנאזיעס „פשיאטשול-נישטשי" מיט זייערע שילער און שילערינס.

הארט ביי דער ראגאטקע ארום דעם אויפנאהמ'ס-טויער זענען געווען אויסגעשטעלט צאהלרייכע דעלעגאציעס פון אלע אינסטיטוציעס און קערפערשאפטען פון שטאדט. צווישען די דעלעגאציעס איז אויך געווען בעטייליגט דער שטאדט-ראט און פילע מאגיסטראט-מיטגלידער, פילע אין ביידע פרעזידענטען פון דער שטאט, דעלעגאציעס פון יודישען האנדווערקער קלוב, פון דער יודישער געמיינדע, פון בירגער-פעראיין. פיעל דעלעגאציעס האבען געטראגען זייערע פיאניערישע פעהנער.

5 אזייגער איז מיט'ן טראשטען אויטא אנגעקומען פון ביאלאבזשעגע דער ראדאמער סטאראסט ה' גאליניסקי. עטליכע מינוט שפעטער איז מיט א אויטא אנגעקומען דער קעלצער וואיעוואדא ה' קארסאק. די שפאנונג פונ'ם די צאהלרייכער פוילעדטער ערווארטענדע וואקסט פון מינוט צו מינוט.

פינקט האלב-זעקס ווערט געגעבען א סיגנאל, אז דער פרעזידענט קומט אן. דער ריזיגער המון, דערזעהענדיג דעם פרעזידענט, ענטבלויזט דאן די קעפ. עטליכע ארקעסטערס שפיעלען דעם פוילישען הימן און בעגלייטונג פון הארגעזאנג און הילכיגע עקסטאז-אויסגעשרייען פונם ריזיגען עולם „זאל לעבען!".

ביים אויסשטייגען פון אויטא איז דער ה' פרעזידענט מאשטשיצקי אויפגענומען געווארען פון פרעזעס פון שטאדט-ראט, ד"ר קעלער'ס קראוז און שטאדט-פרעזידענט אושעכלא, וועלכע האבען איהם דערלאנגט אויף א זילבערנע טאץ ברויט מיט זאלץ און דערביי האט איהם בעגריסט ווי-פרעז. אושעמבלא אין נאמען פון דער שטאדט. ד"ר קעלער'ס קראוז האט דאן פאר'ן פרעזידענט פארגעשטעלט די דעלעגאציע פון די וועטעראנען, ווען דער פרעזידענט האט געדריקט די הענד און זיך הארציג מיט זיי דורכגערעדט עטליכע מינוט. נאכהער האט זיך דער פרעזידענט אפגעשטעלט ביי דער דעלעגאציע פון די גייסטליכע, וועלכע זענען בעשטאנען פון גה"ח ראקאשני. דייטשער באכנער נאכבשובאן און הר' קעסטענבערג. דער פרעזידענט האט זיי אלעמען דערלאנגט די האנד און זיך בעגריסט מיט זיי.

בשעת דאס בעגריסען זיך מיט הר' קעסטענבערג האט דער לעצטער געריפט פאלגענדע עטליכע ווערטער: אין נאמען פון די ראדאמער יודישע בירגער האב איך דעם גרויסען כבוד צו בעגריסען דעם קאפ פון דער פוילישער רעפובליק אין אונזער שטאדט און אין נאמען פון דער ראדאמער יודישע בעפעלקערונג רוף איך אויס: זאל אונז לאנג לעבען דער פרעזידענט פון דער פוילישער רעפובליק!

נאך די ווארמע דריקט איהם דער פרעזידענט נאך א מאהל די האנד און אונטער די הילכיגע אויסרופען „זאל לעבען" פונם גרויסען מענשען-ים געהט דער פרעזידענט אדורך אלע דעלעגאציעס, פאר וועלכע ער פערנויגט זיך העפליך און בעגריסט זיך שמייכלענדיג.

דער פרעזידענט געהט דאן א שטיקעל וועג צו-פיס ביז צום קאזשעניצער וועג און דארט זיצט ער איין אין אויטא און פאהרט אב קיין קאזשעניץ אונטער בעגייסטערטע וואונש-אויסגעשרייען „א גליקליכע רייזע" פון דעם טויזענדקעפיקער עולם.

דאקטוירים-פראצעס אין היגען פרידענס-געריכט.

א געוויסער ראדאמער דאקטאר זאלעווסקי (פון זיער קראנקען-קאסע) האט אנגעקלאגט אין געריכט דעם בעקאנטען היגען יודישען דאקטאר צונג, אז דער לעצטער האט איהם בעליידיגט און פאר די קראנקע פערשפרייט אויף איהם רכילות, וועלכע רייסט ארונטער זיין אויטאריטעט און איז אויסען צו שאדענען זיין מעדיצינישע קאריערע.

לויט דער אנקלאגע פון ד"ר זאלעווסקי האט ד"ר צונג בשעת זיין וויזיט ביים דריי יעהריגען קראנקען קינד פון ארבייטער מאדעיא געהייסען אוועקשטעלען די רפואות וואס ער, זאלעווסקי, האט פערשריבען און דערביי זאל ד"ר צונג זיך האבען אויסגעדריקט, אז ד"ר זאלעווסקי'ס מעדיצינען זענען שעדליך, ווייל זיי פערגיפטען דאס בלוט.

בשעת די געריכט'ס-פערהאנדלונגען האט זיך ארויסגעשטעלט. אז ד"ר זאלעווסקי האט געהיילט דאס קינד אלס פערזיכערטער פון קראנקען-קאסע אויף א ענטצינדונג פון די אסקושעליס, אזוי ווי אבער דער געזונד-צושטאנד פון קינד האט זיך נישט פערבעסערט האבען די עלטערען פריוואט גערופען ד"ר צונג, וועלכער האט קאנסטאטירט א לונגען ענטצינדונג מיט סימפטאמען פון גרוזשליצע. אויפ'ן סמך פון אט דער דיאגנאז האט ד"ר צונג געענדערט די צוגעפאסטע היילמיטלען פון ד"ר זאלעווסקי.

דערציהלענדיג פאר'ן געריכט היגען דעם גאנצען פאל, בעשטעטיגען די עלטערען פון קראנקען קינד, אז ד"ר צונג האט לגמרי נישט געזאגט צו זיי, אז די מעדיצינען פון ד"ר זאלעווסקי זאלען ענטהאלטען אין זיך גיפט. אדער אנדערע שעדליכע עלעמענטען פאר'ן קראנקען. ד"ר צונג האט נאר ערקלערט אז אין יעצטיגען צושטאנד פון קינד זענען די רפואות פון ד"ר זאלעווסקי נישט געוואונשען און שאדענען דעם מאגען. די עלטערען פון חולה האבען אויך פעסטגעשטעלט, אז נאך דער וויזיט פון ד"ר צונג איז אין דעם געזונד-צושטאנד פון דעם קראנקען קינד אריינגעטרעטען א בעדייטענדע פערבעסערונג, בעת אין פערלויף פון דער צוויי וואכענדיגער קוראציע פון די דאקטוירים פון דער קראנקען-קאסע, האבען זיי קיין פערבעסערונג נישט איינגעזעהען. און, אז נאך דער וויזיט פון ד"ר צונג האבען די דאקטוירים קורירט דאס קינד לויט די זעלבע אנווייזונגען און מיטלען פון ד"ר צונג.

דער בעשולדיגער ד"ר זאלעווסקי האט פאר'ן געריכט פארגעשטעלט א אבשריפט פון זיינע רעצעפטען פון דער אפטייק פון קראנקען קאסע. וואו ד"ר דובקאווסקי האט בעשטעטיגט, אז זיי ענטהאלטען נישט קיין נישט אייגענליכע שטאפען.

אין נאמען פון ד"ר זאלעווסקי איז ארויסגעטרעטען אדוו. ב. וואסילעווסקי און מצד ד"ר צונג אדוו. זשיטאמיעצקי.

נאך די אויפקלערונגען פון די צדדים און נאך די רעדעס פון די אדוואקאטען געהט דאס געריכט אריין אויף א בעראטונג, און טראגט ארויס א אורטייל, לויט וועלכען ד"ר צונג ווערט גענצליך פרייגעשפראכען.

גרויסע געשלעגערייען אויף א מעטש צווישען די ראדאמער ספארט-קלובען בר-כוכבא — טשארני.

א גרויסע געשלעג-איאנטורע האט אויסגעבראכען היינטיגען שבת אויפ'ן מעטש. וואס איז פארגעקומען אויפ'ן קאמפס פלאץ פון ר. ק. ס. (אלטען גארטען) דער פוילישער ספארט-קלוב טשארני פיהלענדיג זיך שטארק דעגראדירט פון זיין דורכפאל, וואס ער האט געליטען בעת דעם לעצטען מעטש מיט בר כוכבא, פערשפילענדיג אויף זיין אייגענעם ספארט-פלאץ מיט 2 גען 1 לטובת בר-כוכבא — האט זיך אויף דעם פארגעקומענעם שבת'דיגען מעטש געוואלט רעוואנזשירען און אויסגלייכען זיין מפלה.

מיט א האכטיגען און עקשנות'דיגען טעמפא איז טשארני צוגעטרעטען באלד פון אנהויב אן צום מעטש און, אבשפילענדיג נישט קיין גאנצע 15 מינוט איז דער מעטש פערוואנדעלט געווארען פשוט אין א שלאכט-פעלד. דער ערי

שטער האט בעקומען א שטארקען קלאפ אין פיס דער פערטיידיגער פון ב"כ אייזמאן. וועלכער איז אראבגעטראגען געווארען א פער'חלש'טער פון פעלד. אבער נישט קוקענדיג אויף דעם, האט זיך ב"כ ווייטער געהאלטען און מיט זיינע גלענצענדע אריענטאציעס אבגע-שלאגען דעם געגנערס אטאקעס. טשארני. וועלענדיג ארויסבעקומען א זיעג פאר יעדען פרייז, האט געשפילט זעהר ברוטאל, צוליב וועמען ס'איז ענטשטא-נען א געשלעג. דער גוט-אריענטירטער ריכטער ח' ווערכאוויטש האט זיך צוליב דעם ענטשטאנענעם טומעל אבגעזאגט ווייטער צופיהרען דעם מעטש. בכדי דער מעטש זאל ווייטער צושטאנד קו-מען האט איהם פערטרעטען א צווייטער ריכטער, דער ה' בוקאווסקי. צוליעב די ווייטערדיגע געשלעג איבערפאלען פון די מיטעל-שטורמער פון טשארני ייערט ב"כ צעטומעלט. וואס דאס נוצט אויס דער יודישער געגנער און מאכט 3 גאלען.

ביז צו ענדע איז נאך פערבליבען בערך 20 מינוט. בשעת וועלכע דער מעטש איז אריין אין א געוואלדיגע אמביציע און אנגענומען א סקאנדאליע-זען כאראקטער. דא האט מען זיך שוין מעהר געשלאגען ווי געשפילט. דעם סקאנדאל האט ארויסגערופען דער טוי-ערמאן פון טשארני, וועלכער, כאפענדיג די פילקע. וואס ס'איז געשאסען געווא-רען צו איהם אין טויער אריין, האט א זעץ געגעבען מיט דער האנד אין פנים אריין דעם ב"כ-שפילער וויזענבערג. דאס האט שטארק אויפגעבראכט דעם גאנצען אנוועזענדען יודישען עולם און עס איז דעריבער ענטשטאנען א גרויסע מהומה און געשלעגערייען, אזוי, אז דער מעטש האט געמוזט איבערגעריסען ווע-רען און א דאנק דער פאליציי איז דאס געשלעג ליקווידירט געווארען און דער עולם איז זיך פונאנדערגעגאנגען.

מכבי — סאקול 0:7 (0:3)

אין זעלבען טאג איז אויף דעם זעל-בען ספארט-פעלד פארגעקומען שוין צום צווייטען מאהל א קוואליפיקאציע-מעטש וועגען איבערגעהן אין קל. „בי" צווישען די אויבענדערמאנטע ספארט-קלובען. מכבי, וועלכער האט א איבערמאכט, ווייזט זיך ארויס פאר א פיל-שטארקערער ווי זיין געגנער. דער מעטש איז פערענדיגט געווארען מיט א פערדינטען נצחון פאר מכבי 7 געגען 0. ש — ס.

הילף.

דער פערשטארבענער האט זייענדיג אין ניו-יארק נישט פערגעסען אין זיי-נע ברידער פון זיין אלטער היים. ער האט זיך שטענדיג ווארים אבגערופען אויף יעדען רוף און זיך אקטיוו בעטיי-ליגט אין אלע הילפ'ס-אקציעס לטובת דער נויט-ליידענדער יודישער בעפעל-קערונג אין ראדאם.

כבוד זיין אנדענקען.

די נישט צושטאנד-געקומענע שבועה מיט די יודישע זעלנער ענדליך פארגעקומען.

פאר דריי וואכען, דאנערשטאג. דעם 17 מאי, איז אויפ'ן פלאץ פון דריטען מאי פארגעקומען די שבועה מיט די זעלנער פון יאהר 1906

ביי אלע זעלנער פון אנדערע אמו-נות איז די שבועה אדורך כסדרן. בעת אבער מ'האט בעדארפט אננעמען די שבועה ביי די יודישע זעלנער איז גע-מעלדעט געווארען, אז די שבועה וועט נישט פארקומען.

דאס נישט קאנען צושטאנד קומען פון דער שבועה ערקלערט זיך מיט פאלגענדע סבה:

אויף דער ווענדונג פון פולק-אדיו-טאנט צו דער גמינע, צי די לעצטע איז מסכים, אז מצד דער יודישער קהלה זאל רעפרעזענטירען און אננע-מען די שבועה ה"ר קעסטענבערג, האט די גמינע געענטפערט, אז זי דע-לעגירט נאר דעם מ"ה טייטעלבוים אבער נישט קעסטענבערג'ן. צוליב דעם וואס די מיליטערישע מאכט האט תחילת נישט איינגעשטימט אויף טייטעלבוים'ען, האבען די יודישע זעלנער נישט געשוואוירען און די שבועה איז אבגעלעגט געווא-רען ביז כ'וועט ווידער ארויסגערופען ווערען דער מיליטערישער אבער-ראבי-נער פולקאוויק ד"ר מיזעס.

די נישט צושטאנד-געקומענע שבועה האט געמאכט אויף די יודישע זעלנער א פיינליכען איינדרוק, צוליב דעם. וואס פאר דער שבועה ווערען זעלנער בכלל בעטראכט אלס „נאוואבראנצעס" און קאנען צוליב דעם נישט געניסען פון די מיליטערישע פריווילעגיעס, וואס געשוואוירענע זעלנער.

אויף דער ווענדונג פון פולק צו ד"ר מיזעס ער זאל קומען קיין ראדאם אבנעמען די שבועה, האט דער לעצטער געענטפערט, אז ער קאן נישט קומען, נאר ער ראט צוצולאזען צו דער שבועה דעם, וועמען די יודישע גמינע דע-לעגירט.

דער ענטפער פון ד"ר מיזעס איז גענומען געווארען צום קענטניס און די טעג האט מ"ה טייטעלבוים געשוואוירען מיט די יודישע זעלנער.

פייערליכע ערעפנונג פון יוד. פאלק'ס-אוניווערסיטעט.

היינטיגען שבת דעם 9|6 1928 1 נ. מ. וועט אין זאהל פון קינא-טעאטער „קאר-סא" פארקומען די פייערליכע ערעפנונג פון יודישען פאלק'ס-אוניווערסיטעט. מ'וועט אנטייל פון בוואוסטען היסטא-ריקער און גלענצענדען רעדנער, ד"ר יצחק שיפער, וועלכער וועט רעפערירען א. ד. ט. „600 יאהר יודישע ליטערא-טור".

צו דער ערעפנונג זענען איינגעלא-דען געווארען פארשטעהער פון אלע יודישע פארטייען און אינסטיטוציעס ווי אויך פארשטעהער פון דער מאכט און פון קאמונאלע אינסטיטוציעס.

די ערעפנונג האט ארויסגערופען א שטארקע פעראינטערעסירונג ביי אלע קרייזען פון דער יודישער געזעלשאפט. שוין דער עצם פאקט, אז אין ראדאם ווערט פערווירקליכט די אידעע פון א יודישען פאלקס אוניווערסיטעט ווי אויך דער אינהאלטסרייכער רעפעראט פון בעליבטען פעלעגענט זאגען צו א מאראלישען און מאטעריעלען ער-פאלג.

דערשטאכען אויף טויט א פוילישען שילער אין נייעם גארטען.

א מורא'דיגער פאל איז געשעהן היינטיגע וואך, מאנטאג, אין נייעם גאר-טען, וואס האט געקאסט דאס לעבען פון א יונגען פוילישען שילער פון 5-טע קלאס האנדעלס-גימנאזיום.

דאס איז געשעהן אין תחילת אזעגד א גם 9 אזייגער, ווען די בעגעגנונג איז געווען פון די שפאצירענדע איז מעהר א לעבעדיגע... אויף איינער פון די גאר-טען-אלעען איז געזעסען דער פוילישער שילער וואצלאוו מארנאווסקי אין געזעל. פון חברים. פלוצים זענען איהם בע-פאלען אויסגעוואורפען, וועלכע ער האט נישט געלאזט אויף א ברוטאלען אופן זאטשעפען די נעבען-זיצענדע מיידלעך. די אנפאלער האבען א הם מיט מעסערס מערדערליך צושלאגען אזוי, אז ס'האט פון איהם א שבריך געטוהן א קוואל

ביי דער בוי-אביט פון דער היגער טיטין פאבריק ווערען אויך ציגעלאזען יודישע ארבייטער.

די היגע טיטין-פאבריק בויט אויס א רייהע סקלאדעס אויף איינצוארדנען אין זיי די מאגאזינען פון דער טיטין-אויסארבייטונג פירן מאנאפאל.

אין צוזאמענהאנג מיט דעם האט דער לייטער פון דער ביורא פאר רעכט אויף ארבייט אין מארשא, ה' שאפראן א נטערווענירט ביי דער פערוואלטונג פון דער בעטרעפענדער בוי-נגעזעלשאפט אין ווארשא, וועמענס אבטיילונג עס פירט דא אויס די איגוועסטיציע-ארביי-טען פאר דער טיטין-פאבריק, וועגען צו-נעמען אויך יודישע ארבייטער. די ווארשאיער צענטראלע האט צוגעזאגט ארויסצושיקען א פעראָרדנונג צום אינ-זשעניער מאטושעוויטש אין ראדאם, אז צו דער ארבייט זאלען ציגעלאזען ווע-רען א געוויסע צאהל יודישע ארביי-טער.

בעקומענדיג א ידיעה פון דער ביו-רא פאר רעכט אויף ארבייט וועגען דער דערמאנטער אינטערוועגץ, האט דער בונדישער ראטמאן, ה' אברהם פינקעלשטיין גלייך בעזוכט די אינזש. מאטושעוויטש, רודאק און דירעקטאר זשוראווסקי. דערמאנענדיג זיי וועגען דער פעראָרדנונג האבען זיי צוגעזאגט פאזיטיוו דאס צו ערלעדיגען.

נאך א פערשטענדיגונג אויף א רייה קאנפערענצען פון ה' פינקעלשטיין מיט די פארשטעהער פון די היגע פוילישע פראפעסיאנעלע פעראיינען און מיט דעם לייטער פון מליכה'שען פערמיטלונג'ס-אמט, ה' זשאזינסקי, האט זיך איינ-געגעבען, אז די יודישע ארבייטער זאלען זיין אין א געהעריגע צאהל פערטרעטען.

א געוויסער טהייל פון די פערעניגטע-דירכע יודישע ארבייטער זענען שוין היינטיגע וואך צוגעטרעטען צו דער ארבייט, די צווייטע וואך וועלען בעקו-מען בעשעפטיגונג די איבריגע יודישע ארבייטער.

געשטארבען א ראדאמער אנגעזעהענער לאנד'ס מאן אין ניו-יארק.

דער רעליעף-הילף פון די ראדאמער לאנדסלייט אין ניו-יארק טיילט אונז מיט אין א בריעף וועגען טויט פון ראדאמער לאנדסמאן, ה' בנדל ראדאמ-סקי.

ה' ראדאמסקי איז געשטארבען דעם צווייטען טאג פסח. זיין טויט האט געמאכט א טיפען רושם אויף אלע מיט-גליעדער און לאנדסלייט פון דער רא-דאמער סאסייטי אין ניו-יארק. פאר וועמען ער איז געווען א אמת'ער פריינד און טעטיגער מיטארבייטער פון רעליף-

בברכת מזל־טוב ובעתיר מוהיר על הרי ציון וירושלים
אנו מברכים את הדומ״ץ מר **אלטר הורברג**
לרגלי אירושי בנו **משה שמואל** את העלמה **מרים מאירציק**
תהי דרכם בחיים צלחה וסוגה בשושנים.
אלטר ארליך ורעיתו, **חיים זאגייסקי** ורעיתו,
קילץ. **אלי׳ ווילנר** ורעיתו, **יחיאל זאגייסקי**

א הארציגען ברכת מזל־טוב
ווינשען מיר אונזער געערטען קליענט
ה׳ **שמואל שטראזבערג**
צוליב די פערלאבונג פון זיין זוהן **הירשיל**
מיט פר״ל **הדס גאלדבערג**
פירמא „**לאנטשנאשטש**״ קעלץ
פנחס און **מאיר זלאמא.**

א הארציגען ברכת מזל־טוב וואונשען מיר דער
פרוי **מרים סקורעצקא**
צוליב די פערלאבונג פון איהר טאכטער
לאלע מיט ה׳ **לעאן ווײנער**
זאל זייער לעבענס־וועג לייכטען ווי די זון אין אונזער
אלט־נײלאנד **הערמאן אסטראוויץ** עם פרוי.

Z intencji zaręczyn
p. LOLI SKÓRECKIEJ
z p. LEONEM WEINEREM
serdeczne życzenia
składa
Kielce. DAWID FRYSZMAN

Z intencji zaręczyn kolegi
LEONA WEINERA
z p. LOLĄ SKÓRECKĄ
serdeczne życzenia
składa
Kielce. CH. PACHEL.

א הערצליכען מז״ט אונזער גע־
עהרטען פערוואלטונג׳ס־מיטגליד דעם
היגען ראב״ד הרב הגאון
ר׳ **אלטר הורברג** שליט״א
צוליב די פערלאבונג פון זיין זוהן
משה שמואל נ״י
די פערוואלטונג
„**תומכי עניים**״ אין קעלץ.

מיין בעסטע פריינד דעם היגען
ראב״ד הה״ג ר׳ **אלטר הורברג** שליט״א
צו די פערלאבונג פון זיין זוהן
משה שמואל
מיט פר״ל **מרים מאירטשיק**
ווינשט א הערצליכען ברכת מז״ט.
אליעזר רייזמאן.

פיעל גליק און עוויגעס צופרידען
צוזאמענלעבען וואונשען מיר אונזער
קוזין און חבר **מענדיל ווייסבראד**
צוליעב זיין האכצייט מיט פרל׳
חיה קראוטשיק פון ביאלאגאן.
אדעלא ווייסבראד, אברהם שלום
שטערנזיס, יצחק טוכוועלצער,
ישראל חיים, שלום, ישראל, מענדל
און **מאטעל קופערבערג** קעלץ.

א הארציגען ברכת מזל־טוב. פיעל גליק
און עוויגעס צופרידענהייט וואונשען מיר
אונזער פריינדין
פר״ל **רוזשא טוכוועלצער**
צוליב איהר פערלאבונג מיט ה׳
יודל מארדקאוויץ פון סוכעדניעוו
זאל זייער לעבענס־וועג מיט בלומען
בעצירט זיין.
אדעלא ווייסבראד, פאלא סאלניק,
קעלץ. **אברהם שלום שטערנזיס.**

נ. ע. בײלע ליבע קלײנמאן

סטודענטין פון יורידישען פאקולטעט בײם װארשאװער אוניװערזיטעט, איז נאך שװערע לײדען געשטארבען אין בליהענדע עלטער פון 25 יאהר, דינסטאג, דעם 5 יוני 1928.

די לויה איז פארגעקומען דאנערשטאג 8 אזייגער פריה, וועגען וועלכען מיר זענען מודיע די אין טיפען טרויער איבערגעבליבענע

קיעלץ. **עלטערן, שוועסטער** און **ברידער קלײנמאן.**

צום גרויסען אומגליק וואס האט געטראפען אונזער
פערוואלטונג׳ס־מיטגליד **אברהם וויינצווייג**
צוליב׳ן טויט פון זיין פאטער
אפרים פישעל נ. ע.
דריקען מיר אויס אונזער טיפען מיטגעפיהל.
די פערוואלטונג פון יודישען האנדוו.־פעראיין
אין קיעלץ.

מיר דריקען אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיהל
דער פאמיליע **סערוועטניק**
צוליב׳ן פריהצייטיגען טויטס פון זייער 10־יעהריגען זוהן
העניעק נ״ע
המקום ינחם אותם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.
יעקב פרידמאן און פרוי
קעלץ, היפאטעטשנא 9.

מיר דריקען אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיהל
אונזער פערוואלטונג׳ס־מיטגליד און עהרען־סעקרעטאר
ה׳ **סערוועטניק**
צוליב דעם פריהצייטיגען טויטס פון זיין זוהן
העניעק נ״ע
דער ראט און פערוואלטונג
פון דער „**גמילת חסד**״־קאסע״
— אין קעלץ. —

אכטונג!
דער בעוואוסטער לאנג־יעהריגער
פענסיאנאט „ווינטערטער״
אויף **טשארניעצקא־גורא**
אין די קאמפארט־ווילעס פון פר׳ **מאטשעיעווסקא** איז שוין **אפען**
און נעמט אן געסט צו צוגענגליכע פרייזען.
שעהנע און ליכטיגע צימערן; בעריהמטע קוך;
שנעלע און רעיעלע בעהאנדלונג.
קאנצערט! דאנסינג! ראדיא!
אינפארמירען זיך, ביטע, לויט פאלגענדען אדרעס:
פענסיאנאט „**ווינטערטער**״, פאסט סטאמפארקוב
באהן־סטאציע **טשארניעצקא־גורא.**

בעסטע שיפס־קאמוניקאציע צווישען פוילען און קאנאדע
„באלטיק־אמעריקא־ליין״
עמיגראציע ־ ענינים ערלעדיגט
ביורא : „**יוס**״
קעלץ, קילינסקי גאס № 8

קעלצער אבטיילונג.

דער מלוכה פרעזידענט אין קעלץ.

מיטוואך, דעם 6 יוני האט געווײלט אין אונזער שטאדט דער פרעזידענט פון דער פוילישער רעפובליק.

צוליב דעם בעזוך פון פרעזידענט איז פארגעקומען א פייערלירער קבלת-פנים, אין וועלכען עס האבען זיך אויך בעטייליגט פארשטעהער פון דער יודישער קהלה און פון אנדערע יודישע אינסטיטוציעס, אויסער׳הרליך אין נעכסטען נומער.

דער כענטשינער רב וויל פערגרעסערען זיין „אימפעריע״.

ווי מיר דערוואוסען זיך פון זיכערע קוועלען, פטארעט זיך דער כענטשינער רב ביי דער מאכט, אבצורייסען פון דער קעלצער קהלה די גמינעס ניע-וואכלעוו און פינקעשעוו. אפנים, אז די כענטשינער „אימפעריע״ איז פאר׳ן כענטשינער רב צו קליין. יעדענפאלס זאל די קעלצער קהלה דאס נעמען אין אכט.

פערזאמלונג פון ארגאניזיר-קאמיטעט פאר די וואך פון יודישען יתום.

זונטאג, דעם 3 יוני, איז אין לאקאל פון דער יודישער קהלה פארגעקומען א זיצונג פונ׳ם ארגאניזיר-קאמיטעט פון די וואך פאר׳ן יודישען יתום.

אין דער פערזאמלונג האבען זיך בעטייליגט אויסער די פערוואלטונג פון „בית-יתומים״, אויך א גרעסערע צאהל פארשטעהער פון די ארטיגע יודישע אינסטיטוציעס.

אין נאמען פון דער יודישער קהלה האט זיך אין דער פערזאמלונג בעטייליגט פרנס מ. ד. אייזענבערג, פון קיייז-סוחרים-פעראיין — פארז. פון ראט ה׳ שטיינמאן, אין נאמען פון האנדווערקער-פעראיין — די ה״ה בערקאוויץ און אבלעננורסקי, אין נאמען פון דער מורח-שולע — פר״ל דייבאק, אין נאמען פון דער פאלקס-שולע פון דער פרוי מינץ קאטשקאוויטש — פר״ל פלוטשעניק, אין נאמען פון „החלוץ-הצעיר״ — טענענוואורצעל און זייפמאן און אין נאמען פון „החלוץ״ – רעפבישעווסקי און טענענוואורצעל.

נאך די בעריכטען פון דער פרוי ד״ר שאץ און ה׳ י. מ. אייזענבערג האט זיך דער קאמיטעט, וועלכער בעשטעהט פון אלע פערזאמעלטע קאנסטיטואירט.

דער קאמיטעט האט בעשלאסען איינצוארדנען אין משך פון דער וואך פערשידענע פעראנשטאלטונגען ווי בלימעל-טעג, הויז-זאמלונגען, מארקעס-פערקויף אין די יודישע בענק א. אז. וו.

עס איז צו האפען, אז די יודישע בעפעלקערונג אין קעלץ וועט ענטקעגענקומען דעם רוף פון יודישען יתים און דער יתום וואך ווי געהעריג אונטערשטיצען.

א לאטעריע פון „השומר-הצעיר״

דער היגער „השומר-הצעיר״ ארדענט איין א פאנטען-לאטעריע, עס וועלען געווינען וערען פערשידענע ווערטפולע חפצים. דער ריוח איז בעשטימט אויף א לאקאל פאר די אויבענדערמאנטע ארגאניזאציע. די ציהונג קומט פאר דעם 1 יולי ה. י.

דער רעפעראט פון ד״ר שאץ.

דער רעפעראט פון ה׳ ד״ר שאץ, א. ט. „די פרוי אלס געווינערין, ערציהערין און ערציהערין,״ וואס איז פארגעקומען דעם פערגאנגענעם שבת אין זאל „ארפעאום״ האט זיך זעהר גוט איינגעגעבען און האט געמאכט אויף די איבער 300 צוהערער א זעהר גוטען איינדרוק.

א לעבעדיגע צייטונג פון „קרן קימת״.

יעדען שבת נ. מ. ווערט אין לאקאל פון „קרן קימת״ (מארק 10) פארגעלעזן א לעבעדיגע צייטונג א. נ. דער „גדוד׳ניק״.

די ארטיקלען, פעליעטאנען, כראניק, אנאנסען א. ר. ג. פונ׳ם „גדוד׳ניק״, געהירמען די געזעלשאפטליכע טהוער פון אונזער שטאדט זענען זעהר אינטערעסאנט צו הערען.

א חשוב׳ער גאסט אין קעלץ.

אין אונזער שטאדט ווײלט פון היינטיגען מיטוואך אן אין קרן-קימת-ענינים די בעוואוסטע ציוניסטישע טהוערין און טאלאנטפולע רעדנערין, פרוי בעלא פיינזנער פון אמעריקא.

פרוי פיינזנער וועט ארויסטרעטען מיט א עפענטליכען רעפעראט א. ד. ט. „די לאגע פון יורענטים אין די גלות-לענדער און אין ארץ-ישראל״.

פערזענליכעס

ווי מיר דערוואוסען זיך פון א זיכערע קוועלע, וועט פון אנהייב שול-יאהר די שולע נהאבערין פרוי וואלמאן זשימנאזיא זעלבסט איבערנעבען די לייטונג פון איהר גימנאזיום אלס דירעקטארין.

מאי, וואס איז פון פיעל יאהרען בעקאנט אין קעלץ אלס פעהיגע פעדאגאגישע קראפט וועט איצט אלס דירעקטארין צופיהרען די גימנאזיע צו דער העכסטער פעדאגאגישער מדרגה — און וועט א הרע טילערינס אויפציהען אין א אמתן נאציאנאל-יודישע גייסט.

מיר זענען זיכער, אז די פרוי וואל־

בײַ קאפשמערצען, שווינדעל, געשטערטען שלאף פלעכטער לאנע

גערייצטער שטימונג דארף מען צוגלייך בענוצען דאס אלטע מיטעל „פראנץ-יאזעף״-ביטערוואסער. בעריכטען פון הייל-אנשטאלטען פאר מאגען און דארמקראנקהייטען בעטאנען, אז דאס Franciszka Józefa וואסער איז גאנץ ווירקענדעס נאטירליך אבפיהר-מיטעל. צו בעקומען אין די אפטייקן.

ביורא „יום״ קעלץ,
שענקעוויטש-גאס 19
(פראנט געהעלב)
ערלעדיגט אמבעסטען
שטייער-ענינים, עמיגראציע-אנגעלעגענהייטען א. א.

Samochód
7mio osobowy — DAIMLER
z elektrycznym oświetleniem
w doskonałym stanie
zdatny na dalsze podróże
i komunikacje międzymiastowe
do sprzedania za 4500 zł.
WIADOMOŚĆ: Radom, firma „AUTOMOTOR“
ul. Żeromskiego 48.

אכטונג ראדאם און אומגעגענד!

דער איידעלסטער ארגאן פון מענש איז דאס אויג, וועלכעס גיט איהם די מעגליכקייט אונטערצושיידען דאס שלעכטע פון גוטען, אוב צו פערמיידען מעגליכע אונאנגענעמליכקייטען דורך שלעכט צוגעפאסטע ברילן, וועלכע רופן ארויס אומזיסטע שמערצען, איז נעראטען זיך צו פערזעהען מיט ברילען אין פענסנע, וועלכע עס עמפפעלט אין א גרויסען אויסוואהל, און וועלכע ווערען אויסגעפיהרט גענוי נאך די פארשריפט פון די ה. ה. דאקטוירים דורך דעם ספעציאליסט אפטיקער

Z. WĘGIER
Radom, Lubelska 25

אויף לאגער ארטאפעדישע און גומי אויסארבייטונגען
אכטונג אויף דעם אדרעס און פירמא

ראַדאָמער כראָניק.

(סוף פון זייט 6.)

בלוט.

אין א האַלבע שעה ארום נאָכ'ן מערדערליכען אַנפאַל איז דער אומגליקליכער יונגעל געשטאָרבען אין שפּיטאל.

די אַליאַרמירענדע פּאָליציי האט אונטערגענומען א ענערגישע אויספאָרשונג, פון וועלכער דער רעזולטאַט איז געווען, אז די מערדער זענען ענטדעקט געוואָרען. אָבסערווירענדיג דאָס שפּאַצירענדע פּובליקום אויף דער לובלינער גאָס, האָט איינער פון די אויסשפּירער פּאָליציי, קליק, בעמערקט א פּערדעכטיגע גרופּע און, אונטערהערענדיג זיך צו זייער געשפּרעך, האָט ער אויפגעכאַפּט אין די אָבגעהאַקטע פראַגמענטען פון שמועס דעם אויספּאַלענדען זאַץ — „ער וועט האָבען 8 יאָהר". די שפּאַצירענדע געזעלשאַפט איז תיכף אַרעסטירט געוואָרען. פון דעם קורצען פערהער אין קאָמיסאַריאַט האָט זיך ארויסגעוויזען, אַז איינער פון די פערהאַלטענע, א געוויסער רעי, אמאָליגער שילער פון דער האַנדעלס-שולע, האָט

אַ ענגען שייכות צום מאָרד.

אונטער'ן קרייז-פּייטר פון פּראַגען האָט רעי אָנגעוויזען אויפ'ן ריכטיגען מערדער. דער אכצעניעהריגער מעסערשטעכער און גנב פּשטשאָלא אויף דער גליניצע, וועמען די פּאָליציי האָט מאָמענטאַל אַרעסטירט. די ווייטערדיגע אויספאָרשונג האָט פעסטגעשטעלט, אז אין קריטישען אָוענד איז צווישען טאַרנאָווסקי מיט זיין קאָלעגע און די מערדער פּשטשאָלא און רעי אויסגעבראָכען א קאָנפליקט, וואָס זאָל האָבען ארויסגערופען געוואָרען צוליב אַ געוויסע פריילין, וועלכע איז בעקאַנט דער פּאָליציי פון איהר לייכטער אויפפיהרונג. דערביי האָט רעי ארויסגעכאַפּט א מעסער און עס דערלאַנגט פּשטשאָלען, וועלכער האָט טאַרנאָווסקי איבערגעשניטען אויף א שטערבליכען אופן די אַרטעריעס אונטער די קניהען.

און נאָכ'ן אויספיהרען די דאָזיגע רציחה זענען די מערדער מיט'ן מיידעל אַנטלאָפען.

די גמינע האָט שוין געמאַכט דעם בודזשעט פון 28-טען יאָהר און דערווייל קומט פאָר אַ פּראָצעס אין טריבונאַל פון בודזשעט פון 26-טען יאָהר.

ווי מיר הערען וועט אין העכסטען טריבונאַל דעם 15-טען ה. ח. פאָרקומען דער פּראָצעס פון א גרופּע ראַדאָמער יודישע בירגער געגען דער גמינע פאַר נישט ריכטיג צונויפשטעלען דעם בודזשעט פון יאהר 1926.

מצד די אָנקלאַגער וועלען ארויסטרעטען די וואַרשאַווער אדוו. כמורסקי און ברונער.

דער שטאָדט-ראַט וועגען נאָרמירען די האַנדעל'ס-שעה'ען.

אויף דער זיצונג אין שטאָדט-ראַט היינטיגען מיטוואָך איז בעטראַכט געוואָרען דער פאָרשלאַג פון דער קאָמיסיע פאַר אַלגעמיינע ענינים, וועגען פעסטשטעלען די האַנדעלס-שעה'ען. די קאָמיסיע האָט זיך אַרויסגעזאָגט, אַז די צייט פון עפענען און פערמאַכען די געשעפטען זאָל זיין פון האַלב זיבען אין דער פריה ביז האַלב זיבען אין אָוענד. דאָס הייסט א 12 שעה'דיגען האַנדעלס-טאָג.

דער פּ. פּ. ס"ישער ראַטמאַן שמיגעל ערקלערט, אַז דאָס עפענען האַלב 7 אין דער פריה איז אַ נויטהענדיגקייט פאַר די אַרבייטער, וועלכע געהען 7 פריה צו דער אַרבייט און אַזוי נאָך וועלען זיי האָבען די מעגליכקייט צו איינקויפען פאַר זיך שפּייז-פּראָדוקטען. דער יודישער ראַטמאַן נ. זיגמאַן זאָגט זיך ארויס, אז די האַנדעלס-צייט זאָל זיין פון 7 פריה ביז 7 אָוענד. ער האַלט, אַז די האַלבע שעה אין אָוענד שפּיעלט פאַר די סוחרים א פיעל גרעסערע ראָליע ווי אין דער פריה. ה' זיגמאַן לייגט דעריבער פאָר, אַז די פּראַגע זאָל געמיינזאַם בעטראַכט ווערען מ"ט די פאַרשטעהער פון פּוילישען און יודישען סוחרים-פעראיין, וועלכע קאָנען אלס זאַכקענער אַריינטראָגען קלאָרקייט אין דעם ענין. לאַווניק משוויענק גיט-צו, אז אויף דער געמיינזאַמער בעראַטונג זאָל אויך איינגעלאַדענט ווערען פאַרשטעהער פו. פּראָפעסיאָנעלע און האַנדעלס אַנגעשטעלטע.

דער פּונקט וועגען די האַנדעלס-שעה'ען ארום וועלכען ס'האָט זיך געפיהרט א לענגערע דיסקוסיע ווערט אָראָבגענומען פון טאָג-אָרדנונג און וועט ענטגילטיג ערלעדיגט ווערען אויף דער נעכסטער זיצונג.

דאַן ווערט איינשטימיג אָנגענומען איבערצוגעבען די דירעקציע פון טיטין-מאָנאָפּאָל אומזיסט שטאָדטישען גרונד אויף אויפצובויען טיטין-סקלאַדעס, נאָר מיט'ן בעדינג, אַז די אינוועסטיציע-אַרבייס פון די סקלאַדעס זאָל זיך אָנהויבען פון יאָהר 1929. דאָס אוועקגעבען שטאָדטישע גרונד אָהן אַ שום אָבצאָהל ווערט מאָטיווירט דערמיט, וואָס ביי און ארום דער בוי-אַרבייט וועלען זיין בעשעפטיגט 800 אַרבייטער אין משך פון דריי יאָהר.

ס'ווערען נאָכהער רעפערירט און בעשטעטיגט די רעגולאַמינען פון דער פאַבריק „סוראָפּאָספאַט" און וועגען דעם רעגולאַמין פון קאַנאַליזאַציע און וואַסער-לייטונג.

בעת'ן בעהאַנדלען די פרייע פאָרשלאַגען ווערט אריינגעטראָגען א אינטערפּעלאַציע פון די ראַטמענער אברהם פינקעלשטיין און ראַגוצקי, אַז דער מאַגיסטראַט זאָל אויפשטעלען צוויי בעזונדערע באַראַקען פאַר גייסטיג-קראַנקע און אונהיילבאַרע שווינדזיכטיגע. דער ערשטער באַראַק איז נויטיג. ווייל לעצטענס בעמערקט מען ארומגעהן איבער'ן שטאָדט משוגעים ארומגערינגעלט פון מחנות-קינדער, וועלכע רופען ארויס גאַסען-אינטענטורעס און דאָס ווירקט אויך אויף דער יוגענד דעמאָראַליזירענד.

דער באַראַק פאַר אונהיילבאַרע שווינדזיכטיגע איז נויטיג כדי צו איזאָלירען די שעדליך-קראַנקע, נישט דערלאָזענדיג אַנשטעקען זייערע כביבות.

די אינטערפּעלאַציע ווערט איבערגעשיקט צום מאַגיסטראַט ארויסצוטראַגען איהר קאָנקרעטע מיינונג אין דער פּראַגע.

צווישען אַנדערעס איז אָנגענומען געוואָרען דער מונדליכער פאָרשלאַג פון ראַטמאַן פרענקעל, אַז אויפ'ן אָרט פון געוועזענעם ראַטמאַן מוליער, וועלכער איז געווען מיטגליד אין רעגולאַמין-קאָמיסיע זאָל אריין אין דער זעלבער קאָמיסיע ראַטמאַן זיגמאַן.

ווירטשאַפטליכע לאַנדעס-באַנק אין ראַדאָם.

די טעג איז אין ראַדאָם געעפענט געוואָרען די באַנק גאָספּאָדאַרסטוואַ קראַיאָוועגאָ. די אויפגאַבע פון דער באַנק איז צו שטיצען מיט ביליגען און לאַנגטערמינינען קרעדיט אַלע ווירטשאַפטליכע און אינדוסטריעלע אונטערנעמונגען. פאַר אונזער שטאָדט, וועלכע רעכענט זיך פאַר א' אָנגעזעהענעם אינדוסטריעלען צענטער, איז דאָס עפענען פון די באַנק א גרויס געווינס.

מיר דריקען אויס אונזער טיפסטען דאַנק דעם רב
יחיאל קעסטענבערג
פאַר זיין בעטייליגען זיך אויף דער לויה פון אונזער
פערשטאָרבענעם פאָטער
מענדיל דאַווידזאָהן נ. ע.
ווי אויך פאַר דעם הספד און זיינע וואַרימע טרייסט-ווערטער
פאַר דער אין טרויער-פערבליבענער פאַמיליע.
פאַמיליע דאַווידזאָהן.

דאַנקזאַגונג.
דערמיט דריקען מיר אויס אונזער הערצליכסטען דאַנק די אַלע,
וואָס האָבען זיך בעטייליגט אין דער לויה פון אונזער
פערשטאָרבענעם פאָטער
מענדיל דאַווידזאָהן נ. ע.
ספּעציעל דאַנקען מיר אונזערע פריינד און שכנים
די ה"ה: פרידלאַנד אהרן, קליינמאַן מרדכי, גלינקעוויטש
יאַנקעל און זיין פרוי, פרידמאַן הערשעל און זיין פרוי.
די אין טרויער פערבליבענע
פאַמיליע דאַווידזאָהן.

דער פאַמיליע דיאַמענט
צוליב'ן טויט פון זייער יונג-פערשטאָרבענער טאָכטער און שוועסטער
א ס ת ר
דריקען אויס דעם טיעפסטען מיטגעפיהל
משה לוקסענבורג, פרוי און טאָכטער.

Szefowi naszemu p. JAKÓBOWI DIAMENTOWI
z powodu dotkliwego ciosu jakiego doznał wskutek zgonu

SIOSTRY JEGO B. P. **E S T E R Y**

wyraża słowa najszczerszego współubolewania.

Personel biurowy i Administracja
Odlewni „GLINICE“ w Radomiu

SAMOCHODY osobowe i ciężarowe „Forda“
Akcesorja, części, opony i oleje samochodowe
ROWERY oryg. Angielskie marki „RALEIGH“
Artykuły techniczne dla fabryk, młynów i tartaków
LAMPKI ELEKTRYCZNE
APARATY do spawania autogenem
stale na składzie, dostawa szybka.

„AUTOMOTOR“
Sp. z o. odp.
Radom, Żeromskiego 48
Tel. 340.

דעם פרעזעס פון דער „גמילת-חסד-קאסע
ביי דער יודישער קהלה אין ראדאם",
ה' ישראל יעקב דיאמענט
צוליעב'ן פריהצייטיגען טוידט פון זיין **שוועסטער**
טיפסטען מיטגעפיהל דריקען אויס
די פערוואלטונג און פערסאנאל
פון דער גמילת-חסד-קאסע
ביי דער יודישער קהלה אין ראדאם.

Rodzinie DIAMENT,
z powodu przedwczesnego zgonu
Jej SIOSTRY i CÓRKI
b. p. **E S T E R Y**
wyrazy szczerego współczucia składa
Ch. Zylberberg.

Z intencji zaręczyn
p. Leona Dena
z p. Reną Bankierówną
szczere życzenia składa
Radom. St. Wiener.

Z intencji zaręczyn naszego siostrzeńca i kuzyna
Leona Dena
z p. Reną Bankierówną
wiele szczęścia życzą
Blattowie.

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס אונזער ליבע שוועסטער,
שוועגערין און מוהמע **דבורה** און איהרע קינדער
צוליב דעם טוידט פון זייער אונפערגעסליכען מאן און פאטער
מענדיל דאווידזאהן נ. ע.
זאלען זיי זיין געטרייסט און מעהר נישט וויסען פון קיין צער.
שמואל ראזענבערג, פרוי
און קינדער.

BUSKO
Dr. N. SZENDEROWICZ
ORDYNUJE W WILLI SŁOWACKI

GARBATKA W WILLI SZTOBRYNA
otwiera **L. ROSENBERGOWA**
PENSJONAT dla dzieci i młodzieży
Rutynowana freblanka.
Kuchnia zdrowa i rytualna.
Wiadomość: Radom, Moniuszki 2.

Rutynowany buchalter- korespondent, podatkowiec, z długoletnią praktyką ma wolne godziny, lub obejmie stałą posadę. Zgłoszenia sub. M. do administracji.

אין די לעצטע מינוט דערוויסען מיר זיך, אז דער צענטראל-קאמיטעט פאר'ן ארבייטענדען ארץ ישראל אין פוילען האט בעשלאסען די טעג פון 4 — 15 ה. ח דורכצופיהרען אין אונזער שטאדט א קאמפיין לטובת דער הסתדרות העובדים הכללית. זונטאג האלב 8 אוונט קומט פאר אין „ראזמאי-טאשטשי" א גרויסע קאמפיין-אקאדעמיע מיט'ן אנטייל פון פיהרער פון א"י-דיגען ארבייטערשאפט ה"ה ז. פיינשטיין און די מיטגלידער פון פוילישען צ. ק. פון ארבייטענדען א"י דארבין און ראזטיי. מיר זענען זיכער, אז די אקציע וועט געמינען דעם געהעריגען אפקלאנג אין אונזער שטאדט.

בעקאנטמאכונג.
איך מאכט בעקאנט דאס די פירמע **ש. בלאטט**
לובלינער 30 (אין הויף)
ארבייט אויס צום זומער-סעזאן פעלד-בעטען,
לעזשאקעס און אפלייג-פאטעל'ען צום שלאפען
צו קאנקורענץ פרייזען!—קומט און איבערצייגט אייך!

צו
פערדינגען
— א —
געוועלב
מיט איין שטוב,
אויף דער פאלנא גאס 2.
ערקינדיגן זיך אין געוועלב

Felczer H. GRINSZTAJN Zgodna 1, tel. 303, ma świeżą ospę

Redaktor i Wydawca CH. M. HERC

Odbito we własnej drukarni, Radom, Szwarlikowska 20